

CAN – Centraförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning

Box 70412, 107 25 Stockholm

Telefon 08-412 46 00, Fax 08-10 46 41, can@can.se, www.can.se

2004-10-20

PRESSMEDDELANDE

Gymnasieelevers drogvanor 2004

Preliminär sammanfattning av resultaten

Rapporten beräknas bli färdig under vintern 2005

Betydligt mer omfattande alkohol- och narkotikavanor i gymnasiet än i årskurs 9

Alkoholkonsumtionen är påtagligt högre bland eleverna i gymnasiets årskurs 2 jämfört med i årskurs 9. Samtliga indikatorer på hög alkoholkonsumtion uppgavs av fler gymnasister jämfört med nior. På motsvarande sätt var även alkoholrelaterade problem vanligare bland gymnasisterna.

Den påtagligt högre alkoholkonsumtionen i gymnasiet jämfört med i årskurs 9 gäller både bland pojkarna och flickorna. För flertalet variabler är emellertid skillnaderna störst bland pojkarna.

Erfarenheten av narkotika var dubbelt så stor bland gymnasisterna som i årskurs 9.

Påfallande var även att andelen rökare var betydligt större bland pojkarna på gymnasiet jämfört med pojkarna i årskurs 9.

Inledning

Sedan 1971 har årliga undersökningar i genomförts av skolungdomars alkohol-, narkotika-, tobaks- och snifningsvanor. Undersökningarna har i huvudsak rört årskurs 9. Från och med år 2004 undersöks emellertid också drogvanorna bland eleverna i gymnasiets årskurs 2. Nedan jämförs resultaten från gymnasieundersökningen med tidigare redovisade resultat från årets undersökning i årskurs 9.

Vissa begrepp som förekommer i tabellerna, t ex *intensivkonsumtion* och *alkoholkonsument*, kan behöva förklaras närmare.

Intensivkonsumtion innebär att man dricker alkohol motsvarande minst en halv halvflaska sprit eller en helflaska vin eller 4 burkar starköl eller samma mängd blanddrycker (t ex cider och alkoläsk) eller 6 burkar folköl vid samma tillfälle.

Alkoholkonsument. Det finns många olika sätt att definiera begreppet alkoholkonsument. Ett är att utgå ifrån om man överhuvudtaget druckit någon alkoholhaltig dryck under sin livstid, medan ett annat är att fastställa en begränsad tidsenhet och med alkoholkonsument avse den som använt alkohol under denna tid (t ex senaste 12 månaderna). Ytterligare en faktor att ta hänsyn till är konsumtionskvantiteten. Skall det räcka med att bara ha smakat på en alkoholdryck eller skall man dricka åtminstone en fastställd mängd för att bli betraktad som alkoholkonsument?

För att bli klassificerad som alkoholkonsument i föreliggande undersökning är det tillräckligt att vederbörande "en gång om året eller mer sällan" dricker antingen ett glas öl (gäller ej lättöl), 2 cl av s k blanddrycker, 2 cl vin eller 2 cl sprit. Denna definition har erhållits genom att kombinera den lägsta konsumtionsfrekvensen i frågeformuläret med den lägsta konsumtionskvantiteten för varje dryck. Alla personer som svarat på frågan om frekvensen och kvantiteten för de drycker som ingått har klassificerats som alkoholkonsumenter eller icke-konsumenter.

Resultat

Alkohol

Bland eleverna i gymnasiets årskurs 2 var de allra flesta alkoholkonsumenter. Ungefär 90 procent av eleverna uppgav att de dricker alkohol, vilket kan jämföras med något över 70 procent i årskurs 9.

Skillnaderna mellan gymnasisterna och grundskoleeleverna var än större när man tittar på konsumtionsmängderna. För samtliga alkoholsorter var det betydligt större andelar elever som uppgav att de drack stora mängder alkohol vid varje konsumtionstillfälle i gymnasiets årskurs 2 jämfört med årskurs 9. Bland gymnasisterna uppgav t ex 41 procent av pojkarna att de brukar dricka minst 5 burkar starköl vid varje konsumtionstillfälle, vilket kan jämföras med 17 procent i årskurs 9. Ännu större skillnad var det i andelen flickor som uppgav att de brukar dricka 5 stora flaskor blanddrycker eller mer vid varje konsumtionstillfälle (40 respektive 6 %).

Även berusningsdrickande var betydligt vanligare bland eleverna i gymnasiet. I årskurs 9 uppgav ungefär var fjärde elev att de dricker sig berusade en gång i månaden eller oftare medan ungefär hälften av eleverna i gymnasiets årskurs 2 gjorde detta. Liknande mönster fanns även för intensivkonsumtion.

På ett motsvarande sätt var även de alkoholrelaterade skadorna betydligt vanligare i gymnasiet. Exempelvis kan nämnas att cirka 13% av eleverna i årskurs 9 uppgav att de någon gång haft oskyddat och/eller oönskat sex på grund av sin alkoholkonsumtion. Bland eleverna i gymnasiets årskurs 2 var motsvarande andel dubbelt så stor.

Bland gymnasisterna var det betydligt fler pojkar än flickor som uppgav att de brukar dricka stora mängder folköl, starköl eller sprit och som druckit smuggelsprit.

Tobak

Bland flickorna var det inte så stora skillnader mellan gymnasisterna och niorna när det gäller andelen som röker eller snusar. Däremot var det påtagligt större andelar pojkar som rökte och snusade bland gymnasisterna jämfört med i årskurs 9.

Narkotika

Det var drygt dubbelt så vanligt att ha använt narkotika i gymnasiets årskurs 2 jämfört med årskurs 9 (ca 15 respektive 7%). Det var även fler av gymnasisterna som haft möjlighet att prova narkotika.

Sniffning

Andelen elever som provat att sniffa var ungefär densamma i gymnasiet som i årskurs 9.

UPPLYSNINGAR OM UNDERSÖKNINGEN LÄMNAS AV:

Direktör Björn Hibell, 08-412 46 07, 070-514 15 08, bjorn.hibell@can.se

Forskningssekreterare Thomas Hvitfeldt, 08-412 46 09, thomas.hvitfeldt@can.se

År	Pojkar		Flickor	
	Årskurs 9	Gymnasiet åk 2	Årskurs 9	Gymnasiet åk 2
Alkohol				
Alkoholkonsumenter	71	87	74	90
5 burkar folköl eller mer/dryckestillfälle	13	20	5	6
5 burkar starköl eller mer/dryckestillfälle	17	41	6	10
5 flaskor blanddrycker eller mer/dryckestillfälle	10	38	6	40
60 cl vin eller mer/dryckestillfälle	4	8	6	15
35 cl sprit eller mer/dryckestillfälle	20	39	15	23
Druckit alkohol senaste veckan	28	47	28	44
Druckit hembränt de senaste 12 månaderna	24	34	26	32
Druckit smuggelsprit de senaste 12 månaderna	19	43	18	28
Intensivkonsumtion ^{a)} någon gång/mån eller oftare	26	49	23	39
Berusad någon gång/månad eller oftare	27	52	28	45
Tobak				
Röker	18	32	30	38
Snusar	21	32	8	9
Narkotika				
Har haft möjlighet att prova narkotika ^{b)}	20	37	22	36
Använt narkotika	7	17	7	14
Sniffat				
	8	6	6	5
Dopning				
Använt anabola steroider	2	2	1	0
Erfarit problem pga alkohol:				
Individuella problem ^{c)}	43	74	51	77
Relationsproblem ^{d)}	22	44	35	56
Sexuella problem ^{e)}	11	27	14	30
Brottsrelaterade problem ^{f)}	16	33	15	27

a) Intensivkonsumtion = ½ flaska sprit eller 1 helflaska vin eller fyra burkar starköl eller fyra burkar blanddrycker eller sex burkar folköl vid samma tillfälle.

b) Värdena är beräknade på dem som aldrig provat narkotika.

c) Råkat ut för olycka eller skadat sig, tappat pengar eller värdesaker, förstört saker eller kläder, försämrade prestationer i skola eller arbete och/eller haft huvudvärk eller mått illa till följd av alkoholkonsumtion.

d) Grälat, problem med förhållandet till föräldrar, vänner och/eller lärare.

e) Alkoholkonsumtionen har lett till oönskad sex och/eller oskyddat sex.

f) Bråkat eller slagits, blivit bestulen eller rånad och/eller råkat i bråk med polisen.